

نشریه تحلیلی تبیینی اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان
سال هفتم / شماره سی و یکم
نیمه دوم بهمن ماه ۱۴۰۰
قیمت: ۵۰۰۰ تومان

صبح پیروزی

#انقلاب_مردم

- فجر ۱/۴۳
- امید بهبود تغییر / ۲
- از اشغال تا دیکتاتور / ۴
- احیای برجام / ۵

فصلنامه

عنوان	صفحه
فجر ۴۳	۱
امید به بهبود تغییر	۲
آیا انتصاب هدفمند است؟	۳
از اشغال تا دیکتاتور	۴
احیای برجام	۵
بررسی سند راهبردی ایران و چین	۷
اقتصاد ورشکسته	۸
دستاوردها	۹
فرهنگ کاملا غربی	۱۴
معرفی کتاب	۱۵
کتاب صعود چهل ساله	

صاحب امتیاز:
اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان

دبیر کل اتحادیه:
محمدحسین کاظمی

مدیر مسئول:
سعید هادوی

سر دبیر:
محمدعلی ریاحی

هیئت تحریریه:
امیررضا عبدی، امیرعباس علومی، امیرمحمد کولانی، خانم
مطهری، سعید هادوی، خانم ملک محمدی، محمدحسین کاظمی،
خانم زمانی، محمدامین جعفری، سید محمد مهدی کاظمی نژاد

طراح و مدیر هنری:
معصومه سربازی زاده

تماس: ۰۹۱۲۷۹۶۵۴۹۶

پست الکترونیکی:
h.d@jadnews.ir

تولید سال ۱۴۰۰ پشتیبانی با مانع زدایی

جامعه اسلامی دانشجویان

- www.jadnews.ir
- [@jadnews_ir](https://twitter.com/jadnews_ir)
- [@jadnews](https://www.facebook.com/jadnews)
- [@jadnews.ir](https://www.instagram.com/jadnews.ir)

فجر ۴۳

محمدحسین کاظمی / دبیر کل اتحادیه جامعه اسلامی

اسلامی شکل بگیرد. شرط تحقق همه این مراحل اطاعت از برنامه ها و ماموریت های محوله از سوی مقام معظم رهبری است؛ بطوری که جوانان، دانشجویان و اللخصوص دانشجویانی که در تشکل ها فعالیت میکنند وظایف و جایگاه خودشان را بدانند و بتوانند نقش آفرینی موثری در تحقق گام ها داشته باشند. جوانان دانشجو و بخصوص تشکلی ها باید بدانند که تحقق صحیح دولت و نظام اسلامی بسته به کنشگری و نقش آفرینی موثر آنان خواهد بود. دانشجویان باید خود را مجری و ناظر در راستای تحقق دولت اسلامی و سپس جامعه اسلامی بدانند. البته جوانان و دانشجویان وظیفه حفظ و حراست از گام اول یعنی انقلاب و نظام اسلامی را دارند و این حفظ و حراست با شناخت، آموزش و تکیه بر مبانی شکل گیری انقلاب اسلامی و شناخت دقیق مبانی فکری و مکتب حضرت امام(ره) به عنوان بنیان گذار انقلاب اسلامی و حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی) به عنوان رهبری و ادامه دهنده راه حضرت امام صورت بگیرد؛ و سپس بتواند با تبیین در فضای مجازی و آنهم بصورت جهاد گونه، باعث نشان دادن دستاورد های انقلاب و نظام اسلامی بوده و بتواند راه را برای تحقق گام بعدی مشخص کند.

آورد؛ با آتش توپخانه خود، با ادوات رسانه ها، میدان نبرد فضای مجازی و اینترنت جنگ نرم نام گرفت. دشمن همه حوزه ها اللخصوص فرهنگ و سبک زندگی ایرانی-اسلامی را هدف قرار داده و اصلی ترین بنیان یک نظام حکومتی یعنی خانواده را نشانه گیری کرده است. رهبری معظم انقلاب علی رغم اینکه چندین بار به مسئولان هشدار داده بودند اما این مورد، مورد غفلت و کم کاری از سوی مسئولین امر قرار گرفت؛ که می بایست در گام دوم انقلاب اسلامی برنامه ریزی شود و حوزه فرهنگ و سبک زندگی و خانواده در اولویت قرار بگیرد و بصورت جد پیگیری شود. باید ابزار، برنامه ریزی ها و جهت گیری ها چه در فضای حقیقی و چه در فضای مجازی در جهت اصلاح سبک زندگی و فرهنگ که بن مایه رفتار اجتماعی است، موجب اصلاح و برگشت به فرهنگ و سبک زندگی ایرانی-اسلامی اصیل باشد.

گام دوم انقلاب اسلامی باید منتهی به تمدن اسلامی باشد و دولت و جامعه اسلامی شکل بگیرد و تحقق این دو امر، پیشرفت در همه حوزه ها با مولفه اسلام و برنامه و راهبرد های آن است تا پس از آن تمدن

درحالی که در ایام الله دهه فجر قرار گرفته ایم، رفته رفته به ۲۲ بهمن روز پیروزی انقلاب اسلامی نزدیک می شویم. در گام اول انقلاب و در چهل سال گذشته عوامل داخلی و خارجی متعددی، سعی در سنگ اندازی و ایجاد مانع در مسیر توسعه و پیشرفت ایران داشتند. امروز که در گام دوم انقلاب قرار داریم، دستاورد های بسیاری را در حوزه های مختلف با تکیه بر توان و بنیه داخلی و اعتماد به جوانان این مرز و بوم به دست آورده ایم.

در سال ۵۷ انقلاب اسلامی با رهبری حضرت امام(ره)، در حالی شکل گرفت که دارای برنامه و شعار های انسان ساز بود و هدف آن تعالی و تربیت انسان در تراز اسلام و سرآمد در جهان بود. در این بین دشمن با گذر از جنگ گرم و حمله های نظامی، به جنگ خطرناک تری روی

سیاست فصل

امید به بهبود تغییر

سعيد هادوي / مدير مسئول و دبیر واحد روابط عمومی اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان

کسری بودجه به روش اصولی و به تبع آن مهار تورم در ماه‌های آینده باشد. از دیگر تصمیمات دولت در بحث اقتصادی، اقدام به حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی بود که با توجه به این موضوع که سیاست ارز ۴۲۰۰ به کل سیاستی اشتباه بوده است ولی حذف آن در این شرایط کشور اقدامی نامناسب و شوکه کننده است.

خوشبختانه کمیسیون تلفیق با توجه به عدم روشن بودن طرح دولت و عدم ارائه طرح مکتوب قابل استناد، ۹ میلیارد دلار با قیمت ارز ترجیحی برای تامین دارو، تجهیزات پزشکی و کالاهای اساسی با حذف نرخ ارز ترجیحی در سال ۱۴۰۱ اختصاص داد. این اقدام مجلس در راستای جلوگیری از تورمی جدید در کشور و برقراری عدالت اجتماعی تحسین برانگیز بوده است.

ما همچنان منتظر پیگیری مطالبات اقتصادی مردم از سوی دولت سیزدهم هستیم و توقع اصلاح ناگهانی اقتصاد کشور را نداریم اما تیم اقتصادی دولت، باید این اطمینان خاطر را در عمل به مردم نشان دهد و با بهبود وضعیت معیشتی مردم، آرامش را به جامعه برگرداند.

در دولت سیزدهم، میزان استقراض دولت از بانک مرکزی صفر شده است. صاحب نظران این اتفاق را به فال نیک گرفته و مقدمه‌ای برای گام‌های بعدی اصلاح مدیریت درآمدها و هزینه‌های دولت

با روی کار آمدن دولت سیزدهم، مردم به دنبال بهتر شدن اوضاع اقتصادی کشور بودند و امید به بهبود شرایط موجود، آرامش روانی را در جامعه ایجاد کرد. با شکل گیری کابینه دولت، همه نگاه‌ها به تیم اقتصادی دولت و بهبود وضعیت کشور بود؛ اما نداشتن تیم منسجم اقتصادی نگرانی‌های مردم را افزایش داد.

در بیان عملکرد دولت، می‌توان به نکات مثبتی اشاره کرد: «فروش نفت بالای یک میلیون بشکه در روز با وجود تحریم صنعت نفت در دهه‌های گذشته». طبق اخبار رسانه‌های موثق، در ماه‌های قبل شاهد افزایش فروش و صادرات نفت بوده‌ایم؛ که این اتفاق در شرایط کمبود درآمدها و افزایش هزینه‌های جاری کشور، به کند شدن شتاب کسری بودجه و بهبود شاخص‌های اقتصادی منجر شد.

اینطور که به نظر می‌رسد، هر سرمایه گذاری که بخواهد در بخش‌های پایین دستی و بالادستی نفت سرمایه گذاری کند، در قبال اقدامات انجام شده می‌تواند نفت و میعانات گازی را به صورت تهاجر دریافت کند. این تلاش دولت برای افزایش فروش نفت، می‌تواند در حوزه اقتصادی و انرژی نکته مثبتی در کارنامه آنها به حساب بیاید.

می‌دانند؛ چرا که در سال‌های اخیر، هشدارهای بسیاری در خصوص کسری بودجه و کمبود درآمد نسبت به هزینه‌ها به دولتمردان داده شده است. این اقدام مثبت می‌تواند شروعی برای برطرف شدن

آیا انتصابات هدفمند است؟

خانم مطهری / جامعه اسلامی دانشگاه یزد

ایشان سپرده‌اند که نگران نباشیم؟ چرا وقتی حضرت آقا فرمودند نماینده‌های مجلس از کرسی‌های مجلس برای رسیدن به مقامات بالاتر استفاده نکنند، نماینده‌های مجلس یکی پس از دیگری برای انتخابات ثبت‌نام کردند و پس از انتخابات هم یکی پس از دیگری در مسئولیت‌های دولتی مختلف منصوب شدند؟ می‌گویند بخاطر تخصصشان بوده!

چرا به گونه‌ای حرف می‌زنید که فکر کنیم قحط الرجال است؟ یعنی ما اینقدر متخصص نداریم؟

اگر به تخصص باشد که آقای زاکانی برای نشستن بر صندلی شهرداری تهران به مشکل مدرک مرتبط برخوردند! آن هم درحالی‌که چندی قبل‌تر در مصاحبه‌ای مرکز پژوهش‌های مجلس را بهترین مکان برای خدمت توصیف کرده بودند و می‌گفتند آن‌جا نوکری مردم را می‌کنم!

ایشان فقط یک نمونه از چندین نماینده‌ای بودند که نمی‌دانیم آیا واقعاً پا روی رأی مردم شهرهایشان گذاشتند؟ مردمی که با کلی امید آن‌ها را بعنوان نماینده و وکیلشان انتخاب کرده بودند!

از این‌ها گذشته ابقا یا نصب برخی فرمانداران و استانداران جدید در استان‌ها که با فرمان دولت قبل مسیر را طی می‌کنند نیز آب سردی بود روی سرد مردمی که با ته‌مانده‌های انگیزه‌شان پای صندوق‌های رأی رفته بودند.

این روند اگر اصلاح نشود، اگر جوانان و کارشناسان احساس کنند دغدغه‌هایشان نادیده گرفته می‌شود و کسی به حرفشان بهایی نمی‌دهد، سرخورده می‌شوند و گوشه‌ای از مسیر بدون هیچ تلاشی برای بهبود اوضاع راه خودشان را می‌روند. چه بسا جوانانی که راه خود را از طریق انقلاب نیز جدا کنند.

شما که اوضاع را چنین نمی‌خواهید؟ ای کاش نگذارید کار به اینجاها بکشد؛ کاش قبل از آن که دیر شود و این کورسوی نور امید هم خاموش شود، ما را بشنوید و با ما حرف بزنید!

عملکرد یک دستگاه، نهاد، سازمان و حتی دولت وابسته به مدیران ارشد آن است؛ کسانی که سیاست‌گذاری می‌کنند، اهداف را تعیین میکنند و با نقشه و برنامه ریزی مسیر را طی میکنند. اگر مدیران سازمان منفعت شخصی را جایگزین منفعت جمعی کنند یا تخصص لازم را نداشته باشند، باعث کج‌روی در کل سازمان خواهند شد. مسئله نه تنها باعث دلسردی سایر کارمندان می‌شود، بلکه مردمی که قرار است از آن سازمان خدماتی دریافت کنند را هم ناامید می‌کند. حال اگر چندین نهاد و سازمان، حتی در ابعاد بزرگ‌تر یک دولت این روند را پیش بگیرند، مردم را دلسرد و بی‌تفاوت خواهند کرد. این ناامیدی اگر بین مردم رخنه کند، دلیل از دست رفتن عظیم‌ترین و مهم‌ترین سرمایه یعنی سرمایه اجتماعی خواهد بود.

هرچند دولت گذشته با عملکرد ضعیف خود گل به خودی‌های زیادی زد؛ اما با تغییر دولت، امید به تغییر و تحول در دل مردم شکوفا شد.

از همان ابتدا شاهد به کارگیری افراد متخصص و دلسوز بسیاری در موقعیت‌ها و جایگاه‌های مختلف بودیم، اما رفته رفته برخی انتصابات باعث شد نورامیدی که در دل‌ها به روشنی می‌تابید، کم‌سو شود.

انتصاب افرادی مثل آقای علی‌عسکری در هلدینگ پتروشیمی خلیج فارس یا آقای زاکانی در شهرداری تهران و از این دست انتصابات، نتیجه‌ای جز سرخورده کردن جوانان انقلابی و پرشور ندارد. چرا که تخصصی که به این افراد سپرده می‌شد، در راستای فعالیت‌های قبلی‌شان نبود. وقتی بدنه کارشناس و جوان کشور فریاد می‌زدند که آقای علی‌عسکری از پس مافیای چند میلیاردی صدا و سیما برنیامد و در اداره یک سازمان با چرخش مالی چند ده میلیاردی موفق نبود، او چطور می‌تواند از پس یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور با گردش مالی چندین برابری بریاید؟

می‌گویند مدرک تحصیلی مرتبط دارند؛ مگر مدرک تحصیلی تخصص، تجربه و توانایی می‌شود؟ مگر جای کوچکی را به

از اشغال تا دیکتاتور

محمد امین جعفری / دبیر واحد سیاسی اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان

شالوده و ستون فقرات سیاست در حکومت پهلوی اول و متعاقبا پهلوی دوم، بر دورکن «عرفی گرایی و غرب گرایی» استوار بود. با رشد خودکامگی حکومت، ابزار سرکوب همچون سانسور گسترش یافت؛ البته در دوره پهلوی دوم با تغییراتی در روش اجرا مواجه بود.

شالوده و ستون فقرات سیاست در حکومت

وضعیت سیاسی کشور در ابعاد مختلفی قابل بررسی است. از جنبه بین المللی و روابط خارجی می توان به همسویی و همگرایی رویکرد، نظرات و تصمیمات ایالات متحده و انگلستان در دهه ۱۳۲۰ و تا قبل از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ اشاره کرد؛ که این همگرایی بعد از کودتای ۲۸ مرداد جای خود را به یک جانبه گرایی آمریکا داد و عملاً ایران روابط محکم تر و عمیقی را با آمریکا ایجاد کرد. این امر باعث حمایت های بی چون و چرای ایالات متحده از حکومت محمدرضا شاه شد.

کودتای ۲۸ مرداد را می توان واقعه مهمی دانست، بسیاری از ارکان سیاست قبل و بعد از این کودتا در ایران دچار تغییراتی شده اند. برای مثال، وضعیت جنبش های سیاسی درون ایران در دهه بیستم بسیار پر شور است و جنبش ملی به رهبری مصدق، نیروهای سیاسی مذهبی به رهبری آیت الله کاشانی و نواب صفوی و حزب کمونیست توده که بصورت مستقیم بواسطه شوروی تقویت می شد فعالیت داشتند؛ که بعد از کودتای ۲۸ مرداد عوامل مختلفی همچون مداخله سازمان های جاسوسی و ایجاد شکاف بین ملیون (مصدق) و ملی مذهبی ها (آیت الله کاشانی)، منحل شدن حزب توده و نهایتاً سقوط دولت مصدق باعث ایجاد رخوت و سستی در این جنبش ها و حرکت جریانات سیاسی به سمت عملیات های چریکی شد. که فضا را برای دیکتاتوری شاه فراهم تر کرد.

بررسی سیاست حاکمیت نسبت به حوزه و روحانیون هم خالی از لطف نیست، در این باب می توان گفت در اوایل حکومت پهلوی با توجه به قدرت شوروی و اشغال ایران در جنگ جهانی دوم، خروج سخت

با یک نگاه کلی وضعیت سیاسی در دوران پهلوی با اقداماتی همچون کودتاه علیه مصدق با عنوان مردمی ترین نخست وزیر، ایجاد احزاب صوری توسط علم و اقبال به نام ملیون و مردم، انقلاب سفید و تغییر برای قدرت بیشتر حاکمیت به جای رفاه بیشتر مردم، تاکید بر تغییرات فرهنگی مذهبی، وابستگی شدید به خارج از کشور، خودکامگی و دیکتاتوری بصورتیکه بسیاری از فعالان سیاسی دستگیر و اعدام می شدند، هدر دادن در آمد های بزرگ نفتی و عدم وجود برنامه کلان بلند مدت همگی باعث شد که مردم از حکومت جدا شوند و پهلوی در غرور کاذب ژاندارمی منطقه و خوابی که درباریان و اطرافیان ایجاد کرده بودند روز به روز از مردم بیشتر فاصله بگیرند و بارقه های انقلاب اسلامی از دهه چهل به رهبری حضرت امام خمینی شکل بگیرد که با کشتارها و سرکوب هایی که انجام میشد جدیت مردم برای عبور از خاندان پهلوی هر روز بیشتر و بیشتر می شد.

شوروی آن هم با فشار غربی ها که ناشی از عدم دستیابی به قرارداد نفت شمال ایران می بود؛ حزب توده داخل کشور قدرت زیادی پیدا کرده بود. این عوامل باعث شد حاکمیت برای ایجاد سرمایه اجتماعی، به نهاد روحانیت که از عرصه های سیاسی - فرهنگی دور بود نزدیک شود. اما در دهه ۴۰ و پس از فوت آیت الله بروجرودی و اعلام رفراندوم انقلاب سفید، وضعیت تغییر نمود و در دهه ۵۰، با چندبرابری شدن درآمدهای نفتی، شاه خود را بی نیاز از متحدان داخلی دید؛ بنابراین سیاست های فرهنگی - مذهبی خود را با جدیت اجرا نمود که وقایع منتهی به انقلاب ۱۳۵۷، عدم موفقیت این سیاست ها را نشان داد.

سیاست کلی پهلوی بخصوص در دوره محمدرضا شاه، تسلط بر تمامی ارکان قدرت، ابعاد زندگی مردم و ایجاد دیکتاتوری محض بود. برای تحقق این موضوع حائز اهمیت اقدامات بسیاری انجام شد از جمله:

۱. تقویت بیش از حد ارتش اینگونه که بصورت رسمی حدود ۴۰ درصد بودجه کشور و بصورت غیر رسمی مقدار بسیاری صرف امور نظامی میشد.

۲. ایجاد نهاد پهلوی که کنترل و نفوذ در مراکز مهم اقتصادی یکی از وظایف این نهاد بود به گونه ای که در بیش از ۲۰۷ شرکت سهام داشت و بخش مهمی چون مسکن، مصالح ساختمانی، بیمه، هتل ها، اتومبیل و... را کنترل می کرد.

۳. سازمان اطلاعاتی گسترده که از هر هشت نفر یک نفر عامل ساواک میبوده است.

احیای برج‌جام

■ امیر محمد کولانی / دبیر واحد بین الملل اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان

مذاکرات را به پیش خواهند برد؛ جدیدیت و توانمندی های تیم مذاکره کننده است که منجر به عقب نشینی از جانب تیم آمریکایی می گردد؛ گواه این مسأله، اتفاقات چند روز اخیر است که در تیم آمریکایی رخ داد. در تیم آمریکا دو جناح موافق و مخالف تحریم ایران بایکدیگر به اختلاف رسیدند و سرانجام تیم جنگ طلب به سرکردگی نفیو و آیدین طباطبایی از این تیم جدا شدند؛ هرچند نمیتوان به این اختلافات دل خوش نمود، اما یقیناً عملکرد تیم ایرانی منجر به این اختلافات شدید شده است.

تیم باقری هرچند حمایت های رسانه ای و مردمی تیم ظریف را ندارد و از این حیث مظلوم واقع شده است، اما یقیناً قدرتمند تر و جنگنده تر از تیم سابق خواهد بود. دولت هم شرایط را به گونه ای پیش برده است که دست تیم مذاکره کننده پر تر از گذشته است؛ همچون افزایش صادرات نفت و بازگشت ارز حاصل از فروش آن به کشور.

برای اعمال فشار بر روند مذاکرات و کند ساختن روند گفت و گوها، عملاً ابتکار عمل را از دست طرف مقابل

گرفته و مذاکرات در روندی رو به جلو قرار گرفته است. تیم مذاکره کننده دولت سیزدهم با در نظر گرفتن شرایط خاص کشور و همچنین منافع ملی

مذاکرات هسته ای موسوم به احیا برجام پس از فراز و فرود های فراوان، از آبان ماه سال جاری مجدداً برگزار گردید. در این دور از مذاکرات تیم جدیدی از سوی جمهوری اسلامی ایران به وین، محل مذاکرات فرستاده شدند. این تیم که متشکل از افراد متخصصی همچون

علی باقری و مهدی صفری بود، در ابتدا با نگاه منفی اروپاییان و در کل غربی ها مواجه شد؛ به این سبب که علی باقری نفر دوم تیم مذاکراتی بود که رهبری آن را سعید جلیلی بر عهده داشت، همان فردی که غربی ها او را مانع توافق در دوره های پیش از سال ۱۳۹۲ می دانستند.

مدت زمانی گذشت تا با ارائه طرح پیشنهادی ایران و مدل مذاکره تیم جدید، غربی ها دریافتند این تیم اگرچه سرسخت و مصر بر منافع ملی ایران است، اما در انجام مذاکرات قاعده بازی را می داند و در حصول توافقی بسیار جدی است. حال اراده و جدیدیت جمهوری اسلامی ایران در مذاکرات رفع تحریمها در کنار تدابیر صورت گرفته در برابر اقدامات نخنمای طرفهای غربی

پیش از این در این رابطه حجت الاسلام ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور گفتند که در دولت سیزدهم تلاش برای خنثیسازی تحریمها موکول به مذاکرات نشده است. ایشان در توییتی نوشت: هر چند پیگیری برای رفع تحریمها دستور کار جدی دولت است، اما در دولت سیزدهم تلاش برای خنثیسازی تحریمها موکول به مذاکرات نشده است و امروز و در همین شرایط تحریم، فروش نفت ما به قدری افزایش داشته که دیگر نگرانی نداریم و درآمد حاصل از آن نیز در حال بازگشت به کشور است.

رئیس هیئت مدیران در اظهار نظری بیان داشت که صادرات نفت در دولت سیزدهم ۴۰ درصد افزایش یافته، و پول حاصل از صادرات نیز در حال بازگشت به کشور است. این مساله اهرم فشار غربیها در مذاکرات را خنثی کرده و ابتکار عمل را به دست دیپلماتهای ایرانی داده است. ایران حداکثر شجاعت و بصیرت خود را با موافقت برای مشارکت در مذاکرات وین نشان داده و از طرفهای غربی این انتظار مشروع را دارد تا به طور متقابل رویکرد مسئولانهای در پیش گرفته و با برداشتن گام های ضروری که معنادار و اقدام محور باشد، تمایل واقعی خود را برای دستیابی به توافق نشان دهند.

با این حال مقامهای کشورهای غربی بارها از سرعت اندک مذاکرات گلایه میکنند و تلاش میکنند مسئولیتها را در این خصوص متوجه ایران کنند.

شواهد بسیار مختلف حاکی از آن است که عدم اراده طرفهای غربی، عامل حرکت آهسته گفتوگوها بوده است. این بازی مقصرنمایی در شرایطی است که تقریباً همه طرفها اذعان دارند که پیشرفتهای در گفتوگوها در حل و فصل مواردی بوده که تعهدات ایران را شامل میشود. پیشرفتهای این گفتوگوها مواردی را در بر میگیرد که مربوط به تعهدات ایران است. جمهوری اسلامی ایران در موضوعات مختلفی که خودش این اختیار را داشته و این امکان را داشته که مسائل را کمک کند با سرعت خوبی مسائل حل شده است و در موضوعات فنی پیشرفتهای قابل توجهی حاصل شده، ولی در بحث رفع تحریمها گفتوگوها منوط به تصمیمات سیاسی شده که متأسفانه در طرف مقابل معطل مانده است. ابتکاراتی هم که ضروری بوده، از سوی طرف مقابل همچنان دیده نشده و بیشتر آنها شنونده بودند و بعضاً پیشرفتهایی که حاصل شده به خاطر اقدامات جمهوری اسلامی ایران بوده است.

در مجموع باید گفت عملکرد تیم باقری در مذاکرات از طرفهای مقابل به مراتب نتیجه بخش تر بوده، و توانسته است بر موضع عزتمندانه ایران پافشاری کند.

بررسی سند راهبردی ایران و چین

■ امیر عباس علومی / دبیر دفتر جامعه اسلامی دانشگاه شهید باهنر کرمان

که هر توافقی حداقل دو طرف دارد و هر یک از طرفین، در پی انعقاد آن باید به منافع خود دست یابند؛ این شرط یک همکاری بین‌المللی برد - برد است. به سند همکاری ایران و چین نیز باید با نگرشی جامع و واقع‌بینانه نگاه کرد؛ هم ما و هم چین با امضای این سند در پی تامین منافع خود هستیم. بنابراین اگر این سند دارای فرصت‌ها و مزایایی برای چینی‌ها باشد، متقابلاً باید متضمن فرصت‌ها و مزایایی برای ایران باشد. در پایان صحبتی هم با دلواپسان استقلال و عزت ایران دارم که هر چند وقت یکبار سروکله شان پیدا می‌شود؛ سیاست خارجی جمهوری اسلامی و منافع ملی را درگیر دعوای حزبی و جناحی نکنید، سیاست خارجی برپایه منافع ملی هست. اگر چه واقعا دلواپس بودید همین جیغ‌ها را زمانی که در قلب راکتور هسته‌ای بتن ریخته شد می‌کشیدید.

تحلیل‌های متفاوت در مورد این سند باید به چند نکته توجه کرد:

- ۱. قضاوت در مورد یک توافق‌نامه، معاهده یا هر سند بین‌المللی دیگری نیازمند بررسی دقیق مفاد آن است. بدون بررسی متن سند امضا شده بین ایران و چین، دفاع یا حمله به آن کاری بیهوده است. تا زمان انتشار این نوشته، وزارت امور خارجه یک گزاره برگ (Fact Sheet) از این همکاری در سایت خود منتشر کرده که مطالعه آن قبل از هرگونه پیش‌داوری ضروری است.**
- ۲. توافق راهبردی با چین به معنی رها کردن دیگر شرکای اقتصادی و مستعمره چین شدن نیست؛ چرا که یک سیاست خارجی موفق برای تامین اهداف ملی کشور نیازمند متنوع‌سازی منابع در حوزه‌های مختلف است و اتکای صرف به یک کشور یا یک منطقه خاص در روابط بین‌المللی برای آینده سیاسی و اقتصادی کشور سودمند نخواهد بود. پکن نیز به این توافق این چنین نمی‌نگرد و قطعاً پس از امضای این سند روابط خود را در مناطق مختلف جهان از آسیا گرفته تا اروپا، آفریقا و ... همچون گذشته ادامه خواهد داد.**
- ۳. نباید از توافقات طولانی و بلندمدت بهراسیم بلکه منافع ملی یک‌شبه حاصل نخواهد شد و برای تامین این منافع، باید برنامه‌ریزی‌های کارشناسی شده بلندمدت با روابط پایدار و راهبردی با شرکای گوناگون همراه باشد. هراس از آینده مبهم این سند ۲۵ ساله از طرفی به دلیل اینکه مورد مشابهی در گذشته وجود نداشته طبیعی است، اما در صورت تامین منافع ملی، این سند می‌تواند مبنایی برای توافقات آتی ایران با دیگر شرکای بین‌المللی باشد.**
- ۴. باید به این نکته توجه داشته باشیم**

در هفتم فروردین ماه ۱۴۰۰، سند راهبردی تهران و پکن در دست بررسی قرار گرفت؛ ایران و چین سند همکاری جامع ۲۵ ساله‌ای را در تهران امضا کردند. در دو دهه گذشته، این سند یکی از مهمترین اسنادی است که به امضا رسیده و از جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حائز اهمیتی برخوردار است. چین به عنوان یک قدرت اقتصادی مسلم در جهان، ایران نیز به عنوان یک قدرت مستقل در منطقه شناخته می‌شود. این قبیل اسناد در روابط بین‌الملل به منظور تامین منافع ملی، افزایش قدرت دو کشور، تامین نیازهای دو کشور فرصتی مناسب برای مشارکت در همکاری‌های دوجانبه در تمام زمینه‌ها مطرح می‌شود؛ میتوان گفت به معنای ترسیم منافع مشترک در یک بازه زمانی طولانی است. هر زمان که از برنامه مشارکت جامع راهبردی سخن به میان می‌آید، به راستی که از یک برنامه بلندمدت برای به حداکثر رساندن و حفظ منافع ملی کشورها صحبت می‌شود. راهبردها و نوع اجرای آن می‌تواند آینده سیاسی، اقتصادی و اجتماعی دو طرف پیمان را به هم گره بزند. افزایش تأثیرگذاری در محیط بین‌المللی، افزایش و به حداکثر رساندن منافع ملی و هم‌افزایی منطقه‌ای مواردی است که در یک پیمان راهبردی باید از سوی دو طرف مورد توجه قرار بگیرد. تأثیر همکاری ایران و چین در کنار دو طرف این رابطه، ساختار پویا و هدفمندی است که در زمینه اجرا می‌تواند دو کشور را در راستای به حداکثر رساندن منافع خود یاری کند. در واقع علاوه بر متن سند، نوع، روش اجرا و ساختار هماهنگ سازی اهداف سطح کلان و راهبردی دو کشور با اهداف این مشارکت از مهمترین ویژگی‌های آن به چشم می‌آید. جدا از

اقتصاد ورشکسته

سید محمد مهدی کاظمی نژاد / دبیر دفتر دانشگاه آزاد تهران جنوب

دولتی به مبارزه با گرانفروشی پرداخت به همین دلیل هم تعدادی دستگیر و زندانی شدند.

با گذشت زمان اقتصاددانان فاصله ی بیشتری از شاه گرفتند، اکثریت پست های اقتصادی تبدیل به حالتی تشریفاتی شد. این روند تا جایی تداوم پیدا کرد که دیگر فرصتی برای اصلاح اقتصادی که بر پایه نفت بنا نهاده بود نیافت. پس بی دلیل نیست که افراد آگاه و اهل مطالعه ای همچون رهبر انقلاب اسلامی در بیست سال گذشته بارها درآمد غیر نفتی را مورد تاکید قرار میدهند، به این دلیل که میدانند یکی از عوامل سقوط پهلوی، اقتصاد نابسامانی بود که پایه ی اصلی و اساسی آن نفت به شمار میآمد.

گیری بیکر باعث این میشود که هوا برشان دارد. حالا داستان از چه قرار است؟!

رفتار چکشی شاه نسبت به موضوع اقتصاد استارت میخورد، به طوری که واردات بیش از حد ظرفیت بنادر، ناوگان حمل و نقل و حتی انبارهای موجود اتفاق می افتد. در نتیجه شاه مملکت مجبور میشود به دلیل کمبود نیرو و منابع انسانی هزینه تولید را بیشتر کند!! در امتداد این قضیه طبق تئوری جامعه شناسان که به آن انتظارات فزاینده میگویند، تقاضا برای خوراک و مسکن به شدت افزایش پیدا کرد و موجب تورم بی سابقه ای شد. دولت به جای توجه به ریشه ی درد و رشد بی رویه و نامتعادل هزینه های

این سرنوشت اقتصاد قدرتمندی است که روزی تبدیل به الگویی برای کشورهای جهان سوم شد.

در زمان پهلوی اول دوران طلایی اقتصادی داشتیم، نسلی نو و پویا با دیدگاهی متفاوت پا به عرصه ی اقتصاد گذاشته بودند و در این زمان ما شاهد طولانی ترین دوره رشد پیوسته درآمد سرانه بودیم. به طوری که ایران را به یکی از کشورهای در حال توسعه با بالاترین رشد تبدیل کرد و بانک جهانی هم از ایران به عنوان الگویی برای توسعه اقتصادی در جهان سوم نام برد.

خیلی جالب است که انقدر حال و هوای اقتصادی خوبی داشتیم. پس چه شد؟ همیشه خودخواهی، یا خودمانی تر جو

دستاوردها

امیررضا عبدی / دبیر واحد تشکیلات و امور شهرستان ها

ارتقای فصل

دیده شده است. انقلاب اسلامی با محوریت گفتمان دینی و به رهبری یک رهبر دینی و ملی، مهم ترین مطالبات نسلهای ایرانی، شامل حق تعیین سرنوشت برای فرزندان ایران زمین، حاکمیت ارزش های دینی و معنویت، آزادی و رهایی از استبداد، استقلال و عدم مداخله بیگانه در امور کشور، عدالت و نفی ظلم و تبعیض و... را نمایندگی نمود که به عنوان هدف و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی متجلی است. ایجاد و استقرار حکومت اسلامی، آرمان و هدفی بود که مردم ایران از زمان گرایش به دین اسلام در سر می پروراندند و هیچ گاه موفق به برقراری آن نشده بودند. از این رو پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی (ره)، فرصت نوینی پیش روی ملت ایران نهاد تا آرزو و آرمان دیرینه خود را دست یافته ببینند. ایجاد و استقرار حکومت اسلامی دارای شاخصه های مهمی نظیر «قرائت اصیل از اسلام»، «حکومت مبتنی بر ولایت فقیه» و «مردم سالاری دینی» بود. به نحوی که هر یک از شاخصه های فوق، نقش مهمی در شکل گیری و پیروزی انقلاب اسلامی ایفا نمودند. از این رو پس از پیروزی انقلاب، مردم ایران که طی قرن های متمادی در تشکیل حکومت اسلامی ناکام مانده بودند، خواهان برپایی حکومت دینی شدند که در آن قرائت اصیل از اسلام صورت گیرد و تشکیل جامعه اسلامی محقق شود.

دین مقدس اسلام و مکتب تشیع بوده است، تأثیر فراوانی بر تحولات داخلی، منطقه ای و جهانی داشته است، به طوری که با اندک تأملی میتوان به این دستاوردها پی برد. انقلاب اسلامی آنچنان قدرتهای جهانی را در حیرت فرو برد و بر صورت ستمگران سیلی نواخت که برخی از آنها هنوز هم نتوانسته اند تعادل خود را به دست آورند. به همین سبب، از روی سرگردانی و حیرت، گاهی نعره مستانه سر داده، تهدید به جنگ می کنند و گاهی از روی عجز و ناتوانی تقاضای مذاکره و سازش می نمایند. باید سالها و شاید قرنی بگذرد تا بتوان این حادثه عظیم تاریخی را به طور کامل تبیین و بازشناسی کرد. برای فراهم ساختن زمینه تحقق چنین جامعه ای، هزاران پیامبر از جانب خداوند مبعوث گردیدند و در جهت ابلاغ رسالت تلاشهای فراوانی کردند؛ ولی در ایجاد جامعه ایده آل چندان موفقیتی نداشتند. تنها نمونه ای که براساس آیات قرآن کریم می توان از آن یاد کرد، حکومت حضرت سلیمان علیه السلام است. با این وجود، بسیاری از ما، همانند ماهی در آب که از اهمیت آب غافل است، از وجود چنین نعمت بزرگی غافلیم؛ که البته باید به بیان عظمت این انقلاب پرداخت تا همگان نسبت به نعمتی که به آنان عطا شده، از آگاهی لازم برخوردار شوند.

انقلاب اسلامی برپایه ارزشهای دینی، سنت های اصیل و ریشه دار و معنویت شکل گرفت و به تعبیر فوکو، که از نزدیک با آن آشنا شده بود، انقلابی است که در آن نفس مذهبی

یکی از وظایف دولتها، تلاش در جهت حفظ و اشاعه ارزش های نظام سیاسی خویش به نسلهای بعدی میباشد، که در صورت بی توجهی به این مهم، نظام سیاسی با مشکل مواجه می گردد. این فرایند اصطلاحاً «جامعه پذیری سیاسی» نامیده میشود. جامعه پذیری سیاسی از اوان زندگی به تدریج شکل گرفته و در مرحله نوجوانی و جوانی به شکل کامل خود نزدیک شده که در این میان، جوانان و نوع جامعه پذیری آنها نسبت به نظام سیاسی از اولویت و اهمیت ویژه ای برخوردار می شود؛ چرا که جامعه پذیری سیاسی آنها در این مرحله از نوعی آگاهی برخوردار می باشد و این روند ممکن است در سراسر زندگی یک فرد نسبت به نظام سیاسی خویش، تداوم یابد و از آن جهت اهمیت دارد که در کشورهای مختلف شهروندان نسبت به رهبران و ساختارهای سیاسی خود احساس مختلفی دارند و عقاید گوناگونی را ابراز می دارند و از سوی دیگر، گرایش هایی که شهروندان یک مملکت درباره امور سیاسی کشورهای خود دارند، بر چگونگی عملکرد سیاسی نظام اثر می گذارد. بنابراین عملکرد یک نظام سیاسی به طور قابل ملاحظه ای با حالات رفتار و ارزش های مردم آن ارتباط بسیار نزدیک دارد، بدین معنی که سیاست در هر جامعه به همان گونه شکل می گیرد که شهروندان در درون یک نظام به آن اعتقاد دارند و احساس می کنند. پیروزی انقلاب اسلامی، که مرهون رهبریهای مدبرانه امام خمینی (ره)، حضور یکپارچه مردم متدین و آموزه های پویای

قانون اساسی جمهوری اسلامی و نظام سیاسی مبتنی بر آن، امروز به عنوان دستاورد انقلاب اسلامی و تجسم مقبولی از نظام سیاسی و آخرین مرحله تحول اندیشه های سیاسی در جهان اسلام تلقی می گردد، و با بازتاب گسترده ای که انقلاب اسلامی در میان ملل مسلمان و مستضعف جهان یافته است، این اندیشه و طرح سیاسی اسلام به تدریج به عنوان یک نظریه سازنده و راهی بخش و زیربنایی تحولات سیاسی عمیق در منطقه و کشورهای اسلامی مطرح می گردد.

امروز پیام انقلاب اسلامی و شیوه متن قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، راه نوینی را به روی ملل مسلمان جهان گشوده و نسیم آگاهی و بیداری امیدبخشی را در جهان دمیده است. علمای اسلام و حقوق دانان مسلمان، قانون اساسی کشور اسلامی ایران را به عنوان مبنای کار آینده کشورهای اسلامی - که دیر یا زود به دامن اسلامی و به آغوش حکومت اسلامی از خواهند گشت - مورد بررسی و تجربه و تحلیل قرار می دهند.

مجلس شورای اسلامی

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، تغییرات بنیادینی در ساختار قانونی و عملکرد مجلس صورت گرفت. این تغییرات موجب ایجاد اقتدار و قدرت لازم برای مجلس و حق دخالت در عموم مسائل کشور را به دنبال داشت. برخی از این تحولات و تغییرات عمده عبارتند از: شجاعت نمایندگان: پس از انقلاب اسلامی، مجلس عمدتاً از نمایندگان شجاع و باشهامت برخوردار بوده است. آنها بدون هیچ گونه ترس و واهمه ای و با صراحت و شجاعت لازم، وظایف نمایندگی خود را انجام داده اند. در این راه، ملاحظه و منافع شخصی یا گروهی را در نظر نگرفته و به فکر نفع کشور، ملت ایران و مردم حوزه انتخابی خود بوده اند.

اتکای نمایندگان به مردم: نمایندگان مجلس از آنجا که حقیقتاً منتخب مردم حوزه انتخابی خود بوده و دلگرم به حمایت و پشتیبانی آنها می باشند، لذا توانسته اند با اقتدار و قوت لازم، وظایف نمایندگی خود را به نحو شایسته و بدون هرگونه ملاحظه کاری انجام دهند.

آزادی بیان: پس از انقلاب، نمایندگان مجلس عملاً در بیان نظرات خویش در ایفای وظیفه نمایندگی آزاد بوده اند. حق آزادی بیان نمایندگان، که مورد نظر و خواست

نظام اسلامی بوده و حق درست و به جایی نیز می باشد، در حقیقت تجلی اجرای اصل ۸۶ قانون اساسی و منشور نظام می باشد که مقرر می دارد « نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر و رأی خود کاملاً آزادند و نمیتوان آنها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده اند یا آرایی که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده اند، تعقیب یا توقیف کرد.

اجتماعات و راهپیمایی ها

از دیگر ابزارهای اجتماعی نظارت مردم بر دولت، اجتماعات و راهپیمایی هاست که عمدتاً در جهت حمایت یا اعتراض به امور اجتماعی صورت می گیرد و یکی از اثرات آن می تواند وضع و اصلاح برخی قوانین باشد. کما اینکه یکی از صاحب نظران در این باره می گوید: « تجربه نشان داده است که اکثر اجتماعات خودجوش و مردمی به منزله اخطار به دولت درباره امور اجتماعی و حقوقی جمعی مردم در زمینه های خاص می باشد. برخی از سیاستها و اعمال دولت که ممکن است عواقب سوئی را به جا بگذارد اصولاً مورد اعتراض همه مردم یا گروهی از آنان قرار می گیرد. این گونه اعتراضات جمعی در واقع نوعی اعلام بیزاری نسبت به خدشه دار کردن حقوق مردم بوده و می توان از آن تلقی به نهدی از منکر کرد.

آزادی

امام خمینی (ره) بر مسئله آزادی مردم تأکید فراوانی داشت. ایشان در این زمینه می فرماید: « آزادی یکی از اموری است که اول حقی است که بشر دارد. حق ابتدایی است که بشر دارد که باید آزاد باشد. در آرای خویش آزاد باشد. در اعمالش آزاد باشد. خودش در مملکتش آزاد باشد. ۱۳۰ ما می خواهیم یک حکومت الهی باشد موافق میل مردم، رأی مردم و موافق حکم خدا. به آرای مردم می خواهیم مراجعه کنیم... و برای تشکیل حکومتی که خود مردم میل دارند، حالا جمهوری اسلامی

را خواستند یا رژیم شاهنشاهی، اختیار با خودشان است». ۱۳۲ ۱۳۱ در نظام اسلامی تأمین آزادی انسانها و حفاظت از آن در مقابل موانع تحقق آزادی از وظایف حکومت است. حضرت امام (ره) با اشاره به این مطلب که هیچ مکتبی مثل اسلام آزادی طلب نیستند، مشخصاً به دنوع آزادی موجود در دموکراسی مطلوب اشاره کرده اند: نخستین آزادی مدنظر ایشان را می توان آزادی در مشارکت سیاسی دانست. حضرت امام (ره) آزادی مردم در انتخابات را از جمله مبانی دموکراسی دانسته، و به عنوان نمونه از آزادی مردم در گزینش نمایندگان مجلس یاد کرده اند. آزادی بیان و عقیده، دومین نوع آزادی است که حضرت امام (ره) دموکراسی مطلوب را بانی و حافظ آن معرفی نموده اند. ایشان می فرماید: « در اسلام دموکراسی مندرج است و مردم در بیان عقاید آزاد هستند. نکته قابل توجه آن است که امام خمینی (ره) محدوده آزادی مورد نظرشان را انحراف انسانها از مسیر صحیح و همکاری با دشمنان نظام می دانند؛ به این معنی که در دموکراسی مطلوب ایشان آزادی سیاسی و بیان عقیده آنجا به رسمیت شناخته شده و حفاظت می شود که منجر به انحراف اذهان و سوءاستفاده از نظام نگردد».

برخی از دستاوردهای سیاسی انقلاب اسلامی در بعد خارجی

برابری

منظور از برابری این است که تمام قوانین کشور، برای تمام افراد یکسان باشد. به تعبیر دیگر حقوق و تکالیف ناشی از قانون برای همگان به یک صورت اعمال شود، و از طرف دیگر همه افراد به صورت یکسان در حمایت قانون به سر برند. این نکته در اصول نوزدهم و بیستم قانون اساسی آمده است: «مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند، از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهند بود» و «همه افراد ملت اعم از زن و مرد، یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند». نکته مهم اینکه این تساوی در مورد ایران جاری است و بیگانگان از دید قانون اساسی وضعیت متفاوتی خواهند داشت. از طرف دیگر، این تساوی به ویژه مشروط به رعایت موازین اسلامی است و در موازین اسلامی، تفاوتی میان حقوق مسلمان و غیرمسلمان و زن و مرد وجود دارد. نکته فوق ممکن است به عنوان اشکال به نظام حقوقی ایران مطرح شود. در پاسخ به این اشکال باید گفت: اولاً در خصوص تفاوت میان حقوق کافر و مسلمان، اگرچه در رساله‌ها و کتب فقهی تفاوتی در احکام و حقوق دیده می‌شود، اما چه از نظر قانون اساسی و چه از نظر اعلامیه حقوق بشر در ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ اسلام QUOT؛ از لحاظ حقوق انسانی تفاوتی میان کفار مسلمانان وجود ندارد. ثانیاً در خصوص تفاوت میان حقوق زنان با مردان نیز باید گفت که «تساوی» و «تساوی» حقوق الزاماً یکی نیست. زن و مرد در کرامت انسانی با یکدیگر مساوی اند و بالطبع حقوق ایشان مساوی و مشابه است؛ همانند شخصیت اجتماعی، تعهدات و جریانات مالی، مالکیت، شغل و حفظ نام و نسب و... اما در طبیعت و خلقت میان زن و مرد تفاوت است (بی آنکه این تفاوت در خلقت، تفاوت در شخصیت انسانی ایجاد کرده باشد). از لحاظ حقوقی، حقوق زن عین حقوق مرد (مشابه) نیست بلکه مجموع حقوق زن با مجموع حقوق مرد مشابه است. کرامت انسانی با یکدیگر مساوی اند و بالطبع حقوق ایشان مساوی و مشابه است، همانند شخصیت اجتماعی، تعهدات و جریانات مالی، مالکیت، شغل و حفظ نام و نسب و... اما در طبیعت و خلقت میان زن و مرد تفاوت است (بی آنکه این تفاوت در خلقت، تفاوت در شخصیت انسانی ایجاد کرده باشد).

استقلال و نفی وابستگی «استقلال» و «نفی وابستگی و سلطه» از جمله خواسته‌هایی بودند که در جریان انقلاب اسلامی برای بیان شدت سرکوب‌گری و ظلم رژیم پهلوی بر مردم ایران از یک سو، و ضعف و ناتوانی رژیم در برابر قدرتهای بزرگ نظیر ایالات متحده آمریکا از سوی دیگر رواج یافتند. از این رو در جریان نهضت اسلامی ایران نیز نوعی مبارزه میان مردم به عنوان افراد تحت سلطه و رژیم پهلوی به عنوان سلطه‌گر جریان یافت که در نهایت با پیروزی انقلاب اسلامی خاتمه یافت. این مبارزه مردم ایران بر ضد سلطه دو جنبه بارز و مشخص داشت. مردم ایران در نخستین جنبه مبارزه خود، علیه رژیم سلطه‌گر پهلوی و اعمال سلطه گرانهای این رژیم در داخل به قیام برخاستند و در دومین جنبه مبارزات ضد سلطه خود بر نفی وابستگی و استقلال‌طلبی از قدرتهای بزرگ، پافشاری نمودند.

درواقع مردم به مبارزه با رژیمی پرداختند که در داخل به اعمال سلطه گرانه می‌پرداخت و از سوی دیگر در روابط خارجی خود تحت سلطه بیگانگان قرار داشت. بر این اساس نفی سلطه در داخل مترادف نفی استبداد، و در خارج مساوی با نفی وابستگی به قدرتهای بزرگ و رهایی از سیاستها و اهداف استعمارگرایی آنها بود. بنابراین باید به هر دو وجه آرمان انقلاب اسلامی یعنی «نفی سلطه‌گری در داخل» و «نفی سلطه‌پذیری در خارج» توجه کافی صورت گیرد. **۱. نفی سلطه‌گری در داخل از دیرباز تاکنون انسانها به واسطه بهره‌مندی از قدرت به دو گروه فرماندار و فرمان‌پذیر تقسیم شده‌اند و همواره نوعی روابط مبتنی بر قدرت و سازوکارهای فرماندهی و فرمانبری وجود داشته است. بر این اساس علی‌رغم آنکه از زمان شکل‌گیری نخستین جوامع، مسئله توزیع قدرت و اینکه چه کسی باید صاحب قدرت و جایگاه فرمانروایی و چه کسی باید در زمره فرمانبران باشد، مطرح بوده است، با این حال سلطه‌هنگامی حاصل شده که قدرت خاصی تعیین‌کننده و تحمیل‌کننده مقررات و مفاهیم باشد و مردم هیچ نقشی در آن نداشته باشند. بنابراین سلطه به معنای تفوق و برتری یک فرد یا گروه بر سایر افراد و گروه‌هاست و در شرایطی شکل می‌گیرد که در یک سو «سلطه‌گر» و در سوی دیگر «سلطه‌پذیر» وجود داشته باشد. درواقع سلطه، جلوه ملموس اعمال قدرت از طریق مجموعه‌ای از روابط پیچیده است که شامل نظارت اجتماعی، قواعد و الزامات درونی شده و مورد قبول انسانها می‌باشد.**

به عبارت دیگر، سلطه صورت عینی قدرت سیاسی است؛ چرا که قدرت سیاسی، قدرت ارتباطی است و در نتیجه با سلطه مترادف می باشد. بنابراین ذات قدرت بر «سلطه طلبی» و «انحصار» دلالت دارد. از این رو همواره سلطه با اعمال قدرت همراه است و علاوه بر آنکه راه مشارکت سیاسی - اجتماعی را سد می کند، نوعی مبارزه میان نیروهای سلطه گر و سلطه پذیر نیز برقرار می سازد. در ایران نیز می توان از استبداد سیاسی، خفقان مطلق العنان و نامحدود بودن اختیارات و قدرت شده که قدرت خاصی تعیین کننده و تحمیل کننده مقررات و مفاهیم باشد و مردم هیچ نقشی در آن نداشته باشند. بنابراین سلطه به معنای تفوق و برتری یک فرد یا گروه بر سایر افراد و گروه هاست و در شرایطی شکل می گیرد که در یک سو «سلطه گر» و در سوی دیگر «سلطه پذیر» وجود داشته باشد. در واقع سلطه، جلوه ملموس اعمال قدرت از طریق مجموعه ای از روابط پیچیده است که شامل نظارت اجتماعی، قواعد و الزامات درونی شده و مورد قبول انسانها می باشد. به عبارت دیگر، سلطه صورت عینی قدرت سیاسی است؛ چرا که قدرت سیاسی، قدرت ارتباطی است و در نتیجه با سلطه مترادف می باشد. بنابراین ذات قدرت بر «سلطه طلبی» و «انحصار» دلالت دارد. از این رو همواره سلطه با اعمال قدرت همراه است و علاوه بر آنکه راه مشارکت سیاسی - اجتماعی را سد می کند، نوعی مبارزه میان نیروهای سلطه گر و سلطه پذیر نیز برقرار می سازد. ۱۵۸ در ایران نیز می توان از استبداد سیاسی، خفقان مطلق العنان و نامحدود بودن اختیارات و قدرت شاه، فقدان و امنیت فردی، دخالت و نفوذ بیگانگان بر امور کشور، سرکوب مخالفان و قلع و قمع هر فکر و اندیشه ای که حکومت آن را نمی پسندید یا به مصلحت نمی دانست، به عنوان نمونه های بارز سلطه گری رژیم یاد کرد. بر این اساس، یکی از مصادیق بارز مبارزات گسترده مردم بر علیه رژیم پهلوی را می توان در مسئله سلطه طلبی این رژیم و سلطه ستیزی انقلابیون مشاهده نمود. در واقع انحصار قدرت و به تبع آن تمام ارکان سیاسی اجتماعی و اقتصادی در دست عده ای محدود از درباریان و وابستگان آنها، یکی از دلایل حرکت عظیم مردم بود، که در نهایت با پیروزی انقلاب اسلامی خاتمه یافت. بر این اساس می توان اعمال قدرت

یک جنبه و اجبارآمیز، خودکامگی و تمرکز قدرت، رانت خواری و فساد اقتصادی دربار و نزدیکان، سرکوب شدید مخالفین توسط دستگاه های نظامی و اطلاعاتی - امنیتی، وابستگی تمام ارکان حکومت به شخص شاه و نظارت شدید محمدرضا پهلوی بر تمام امور را از جمله خصایص و ویژگیهای رژیم پهلوی طی سالهای ۱۳۴۲-۱۳۵۷ محسوب نمود. شاه علاوه بر آنکه با قدرت خود مستقیماً به سرکوب مردم می پرداخت، توان خود را جهت اعمال قدرت از طریق ساختارهای گوناگون نیز به کار می بست، تا از این طرق به تقویت وجه قانونی - عقلانی مشروعیت سلطه رژیم خود پردازد. این نوع اجبار که

اعدام و سرکوب گری، چنان از مردم بی نیاز شد که درصدد تشکیل حزبی فراگیر برآمد.

۲. نفی سلطه پذیری در خارج ایران به عنوان یکی از مناطق حساس جهان اسلام، در عصر جدید و در مواجهه با بیگانگان، وضعیت مطلوب تر از سایر ممالک اسلامی نداشت. در زمان قاجاریه و بر اثر اهمال کاربهای آنها، قسمتهای مهمی از سرزمین ایران به بیگانگان واگذار شد. در این بین انقلاب مشروطه که روزنه امیدی در دل مردم تابانده بود، سرکوب شد و به تحکیم سلطه شاهان انجامید. پس از آن نیز سقوط سلسله قاجاریه و قدرت گیری رضاخان به عنوان سردمدار سلسله پهلوی و سپس محمدرضا به عنوان جانشین وی، آغازگر عصر جدیدی در تاریخ معاصر ایران شد، که طی آن ایران تحت سلطه بیگانگان، به خصوص ایالات متحده آمریکا، قرار گرفت. امام خمینی یکی از جنبه های مبارزه خود را برپایه نفی سلطه فرهنگی، سیاسی و اقتصادی بیگانگان استوار کرد و با تأکید بر پرهیز از وابستگی به بیگانه و نفی سلطه اجانب بر کشور، بازگشت به اسلام را تنها راه نجات مسلمانان از سلطه قدرت مداران غربی تلقی نمود. بر این اساس امام خمینی همواره در طول دوران مبارزه، علاوه بر حمله به شاه، به حامیان خارجی او به خصوص اسرائیل و آمریکا و به طور کلی استعمار نیز حمله می کرد.

وی به عنوان مقدمه نفی کامل سلطه رژیم پهلوی را مصداق حکومت ظلم و جور و دست نشانده قدرتهای بزرگ و تحت سلطه آنها معرفی می نمود و معتقد بود که «سیاست شاه با توجه به اینکه وابسته به قدرتهای خارجی است، پیشرفت مردم ایران را در معرض خطر قرار میدهد». به همین سبب نیز تشکیل حکومتی مبتنی بر قواعد و قوانین اسلامی و استقلال واقعی از بیگانگان، سهم والایی در تفکرات ایشان داشت. از این رو امام در عین هدایت مردم و گستردن دامنه آگاهی همگانی و کشاندن توده میلیونی به مبارزه، اندیشه حکومت اسلامی را بر مبنای سلطه ستیزی و برقراری حکومت عدل، نضج و قوام بخشید. در واقع امام معتقد بود که هیچ کس حق سلطه بر دیگری را ندارد و آزادی، به عنوان حق اولیه، خدادادی و طبیعی بشر محسوب می شود. بنابراین ایشان

از طریق وضع قوانین و مقررات علیه مخالفان رژیم اعمال می گردد، معمولاً به وسیله دیوان سالاری دولتی، مجلس فرمایشی، احزاب دروغین، دولتهای دست نشانده و ... به اجرا درمی آمد. در واقع حکومت پهلوی که مشروعیت سیاسی خود را از ثروت سرشار حاصل از نفت و حمایت بیگانگان می گرفت، در اوج خودکامگی و استبداد تلاش می کرد با استفاده از ابزارهای سلطه آمیز به سازماندهی مشارکت مردم در امور سیاسی پردازد و از این راه میزان مشروعیت رژیم شاهنشاهی را افزایش دهد. به همین سبب شاه در دهه ۱۳۵۰ با توسل به دستگیری، شکنجه،

گاه نقش « ژاندارم منطقه » را ایفا می کرد و گاه از آن با عنوان « جزیره ثبات » یاد می شد ، الگوی توزیع قدرت جهانی و منطقه ای را دستخوش تحول اساسی کرد و ماهیت سلطه آمیز نظام بین الملل و قواعد حاکم بر روابط و مناسبات بین المللی را به چالش طلبید . در نتیجه تحقق استقلال در تمامی ابعاد سیاسی ، اقتصادی ، فرهنگی و نظامی و همچنین خروج از سلطه شرق و غرب و عدم اتکاء به سیاست قدرتهای شرقی و غربی از جمله آرمانهای بزرگ انقلاب اسلامی محسوب می گردند که در نهایت نیز در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران محقق شدند .

انقلاب اسلامی با شعار « استقلال آزادی جمهوری اسلامی » در ایران به پیروزی رسید و مهمترین دستاورد این پیروزی ، فروپاشی نظام سلطنتی و دیکتاتوری طاغوت با سابقه ۲۵۰۰ ساله و برقراری حاکمیت ملی با استقرار نظام مردم سالاری دینی با عنوان « جمهوری اسلامی » با رأی بیش از ۹۸ درصد ملت بود . قانون اساسی جمهوری اسلامی از بزرگ ترین دستاوردهای انقلاب اسلامی است . در اصل ششم قانون اساسی آمده است : « در جمهوری اسلامی ایران ، امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود از راه انتخابات : انتخاب رئیس جمهور ، نمایندگان مجلس شورای اسلامی ، اعضای شوراها و نظایر اینها از راه همه پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می گردد . بر اساس این اصل ، ایران در طی ۳۵ سال گذشته از حاکمیت ملی برخوردار بوده و تمامی مسئولان در حوزه های مختلف با رأی مستقیم یا غیرمستقیم مردم انتخاب شده اند .

ساختار حکومتی و قدرت در جمهوری اسلامی محوریت ولایت فقیه برگرفته از آموزه های دینی و شرع مقدس ایران است که انقلابی با ماهیت دینی را پدید آوردند . اصول استقلال ، آزادی ، عدالت و پیشرفت بر مبنای اسلام ، از اصول اصلی نظام جمهوری اسلامی بوده و رویکرد آرمانی این نظام ، ایجاد تمدن نوین اسلامی می باشد .

اعتقاد داشت که « ما برای حیات زیر سلطه غیرارزش قائل نیستیم ؛ ما ارزش حیات را به آزادی و استقلال می دانیم » . همچنین با توجه به تلقی امام از استقلال سیاسی به معنای « اراده آزاد تصمیم گیری ملت برای تعیین سرنوشت خود و عدم سلطه یا دخالت اجانب در سرنوشت مردم » معتقد بود که از نظر عقلی نمیتوان برای حیات زیر سلطه غیر ارزشی قائل شد ، چرا که « ارزش حیات به آزادی و استقلال است » . از این رو همان گونه که مردم ایران به رهبری امام خمینی به نفی سلطه در داخل پرداختند ، و جوه بیرونی سلطه را نیز از یاد نبردند و با رژیم پهلوی ، که همواره در برابر بیگانگان کرنش می کرد ، به چالش برخاستند . مهم ترین وجه این مبارزه در نفی سلطه بیگانگان به ویژه سلطه ایالات متحده آمریکا بر ایران استوار بود . از این رو انقلاب اسلامی ایران که با هدف « نفی سلطه فرهنگی اجنبی و نشر فرهنگ غنی اسلامی » ، تحول شگرفی در عرصه روابط بین الملل و در معادلات سیاسی قدرتهای سلطه گر جهان پدید آمده بود ، با تمام قدرتهایی که به دنبال استثمار و بهره کشی از انسان ها در جهات نادرست و انحرافی بودند ، به مقابله برخاست و به طور همزمان « کمونیسم » و « کاپیتالیسم » را به چالش فراخواند . به همین سبب شهید مطهری در موضوع نفی سلطه و استبداد در جریان انقلاب اسلامی معتقد بود : « نهضت ما توانست موفقیت بسیار بزرگ دیگری کسب بکند و آن ازین بردن خودباختگی ملت ما در برابر غرب - به معنی اعم آن یعنی بلوک غرب و شرق - بود . نهضت ما توانست به مردم بگوید که شما خود یک مکتب و یک فکر مستقل دارید . خود می توانید بر روی پای خود بایستید و تنها به خود اتکا داشته باشید » . بنابراین سلطه ستیزی در جریان انقلاب اسلامی نه تنها به عنوان یکی از مهمترین آرمانهای ملت ایران مطرح شد ، بلکه پیام استقلال ، آزادی و رهایی از بند اسارت سلطه گران را نیز به مسلمان جهان ابلاغ نمود . زیرا انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) که حکایت از پایان سلطه یک جانبه حکومت بر مردم و همچنین سلطه قدرتهای خارجی بر رژیم پهلوی داشت ، انقلابی غایت گرایانه و آرمان گرا و مبتنی بر اصول اسلامی بود که به رهبری امام خمینی تحول شگرفی در عرصه روابط بین الملل و در معادلات سیاسی دولتهای جهان پدید آورد . به خصوص که پیروزی انقلاب اسلامی ایران در شرایطی حاصل شد که هنوز جنگ سرد وجود داشت و دو قدرت برتر به مقابله هژمونیک و ایدئولوژیک با یکدیگر می پرداختند . در چنین ایامی ، یکی از مهم ترین متحدان استراتژیک آمریکا که

فرهنگ کاملاً غربی

خانم زمانی / دبیر واحد فرهنگی اتحادیه جامعه اسلامی دانشجویان

شد، بهطور مشخص از اهدافی از این دست نام برده شده است: معرفی آمریکا بهعنوان ملتی قوی، دموکراتیک و پویا و معرفی ارزشها و شیوه زندگی آمریکایی به عنوان الگوی آرمانی ایرانیان.

فسادهای بیشمار دربار و ترویج بیندوباری در اکثر نقاط کشور، سراپای حکومت را فراگرفته بود و هم و غم پهلوی، از بین بردن اسلام به طور علنی در کشور ایران بود. ابتدال و بیندوباری افسار گسیخته پهلوی، حتی از کشورهای اروپایی نیز بیشتر شده بود که از مصادیق آن میتوان به جشن هنر شیراز و ازدواج همجنسبازان در آن سالها اشاره کرد. آنتونی پارسونز برای نشان دادن عمق فاجعهای که در جشن هنر شیراز میگذشت، میگوید: «جشن هنر سال ۱۳۶۵ شیراز، از نظر کثرت صحنههای اهانتآمیز به ارزشهای اخلاقی ایرانیان، از جشن هنر پیشین فراتر رفته بود. بهعنوان مثال یکی از صحنههایی که در پیادهرو اجرا میشد، تجاوز به عنف بود که به طور کامل، نه به طور نمایشی و وانمودسازی، به وسیله یک مرد کاملاً عریان یا بدون شلوار، درست به خاطر

حجاب، سعی در مدرنیزاسیون ایران داشته باشند؛ بدون آنکه ذره ای برای تقویت زیرساخت های اقتصادی و اجتماعی تلاش کنند.

در گزارش عملکرد سال ۱۹۶۲ میلادی، کمیسیون مبادلات فرهنگی و آموزشی ایران و آمریکا که در سال ۱۳۰۴ شمسی به ریاست محمدعلی فروغی تأسیس

استحاله فرهنگ غنی مردم مسلمان ایران که برگرفته از احکام اسلامی بود، در رأس تمام فعالیت های فرهنگی دوران پهلوی قرار داشت. در این دوران، فرهنگ اروپا و آمریکا توسط پهلوی و درباریان، بهعنوان الگوی بیدیل برای تعیت، به مردم معرفی میشد. برای نمونه، میرزاملکمخان که پدر دیدگاه روشنفکری و پایه گذار لژهای فرماسونری در ایران بود، میگفت: «من همینقدر میگویم که ما در مسائل حکمرانی، نه میتوانیم و نه باید از پیش خود اختراعی نمایم. یا باید علم و تجربه فرنگستان را سرمشق خود قرار بدهیم، یا باید از دایره بربری گری خود قدمی بیرون نگذاریم.» دیدگاهی که در آن دوران حاکم بود، کاملاً ایران را در مقام ضعف و ناتوانی قرار میداد و فرهنگ وابستگی درحال تزریق به جان مردم بود و البته آن را با شعار پیشرفت درگروی اروپایی شدن، توجیه میکردند. وضعیت ناسامان اقتصادی و اجتماعی نیز ابزاری بود تا عدم پیشرفت و عقبماندگی ایران را به گردن دین و فرهنگ بیندازند و با اجباری کردن کلاه پهلوی یا کشف

ندارم، با یک زن که پیراهنش به وسیله مرد متجاوز چاک داده میشود، در مقابل چشم همه صورت گرفت؛ ولی موضوع به شیراز محدود نشد و طوفان اعتراض که علیه این نمایش برخاست، به مطبوعات و تلویزیون هم رسید. من به این خاطر، موضوع را با شاه در میان گذاشته و به او گفتم: «اگر چنین نمایشی، بهطور مثال در شهر منچستر انگلیس اجرا میشد، کارگردان و هنرپیشگان آن جان سالم بهدر نمیردند!» شاه مدتی خندید و چیزی نگفت...

یکی دیگر از وقایع نیز به ازدواج دو پسر در سال ۱۹۶۸ میلادی مربوط میشد که فرزندان دو ژنرال سرشناس بودند. یکی از آنها، کیوان خسروانی، طراح لباس فرح دیبا

بود. این ازدواج غیرعادی در هتل کمودور تهران صورت گرفت و پایتخت درحالی شاهد این رویداد بود که هم احکام اسلام به ممنوعیت همجنسبازی صراحت داشت و هم در بیشتر کشورهای اروپایی، هنوز همجنسبازی اقدامی غیرقانونی تلقی میشد! همچنین، رژیم پهلوی سعی میکرد از ظرفیت مدرسه و دانشگاه برای تغییر فرهنگ ایران استفاده کند و مکانی را که باید فرهنگساز و محل رشد باشد، به مکانی برای از بین رفتن عفت و حیا تبدیل کند. رژیم پهلوی در عصر رضاشاه با تأسیس سازمان پیشاهنگی و سپس در عصر محمدرضاشاه با ایجاد کاخ جوانان و کانون پرورش فکری کودکان، سیاستها و برنامه های پیشگفته را

اجرا کرد. اینها فقط بخشی از فعالیت های فرهنگی آن دوران بود که تماما سعی غربی سازی فرهنگ ملی - مذهبی کش داشت؛ با نگاهی عمیقتر به تاریخ، خواه دانست که پهلوی و دربار از هیچ فرصت برای ترویج فرهنگ کشورهای غربی تخریب اعتقادات ملی و مذهبی فروگ نبود.

معرفی کتاب

کتاب «صعود چهل ساله» نوشته محمدحسین راجی و دیگران مروری بردستاوردهای چهل ساله انقلاب اسلامی بر اساس آمارهای بین المللی

خانم ملک محمدی / دفتر دانشگاه آزاد نجف آباد

اند. در دو فصل نهایی کتاب مساله ی کرامت زن و آزادی و مردم سالاری دینی در کشور عزیزمان بررسی می شود و شاخص های آزادی در کشورهای غربی مورد نقد قرار می گیرد.

جانبه ای از فعالیت های گسترده نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران اشاره کرد. کتاب از نه فصل تشکیل شده که در هر کدام از فصول، مساله ای بنیادین مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل نخست، استقلال ایران در میان کشورهای دنیا در مقایسه با وابستگی های دوران پهلوی تجزیه و تحلیل می شود. فصل دوم به کاهش فقر و نابرابری و به عبارتی توسعه ی عدالت اجتماعی می پردازد و فصل سوم مساله ی رفاه عمومی و برخورداری از امنیت، آموزش، بهداشت، دسترسی های گسترده ی مردم به آب، برق، سوخت و ابزار ارتباطی را بررسی می کند. فصل چهارم عزت و اقتدار ایران را از لحاظ امنیتی و نظامی در منطقه و جهان به تصویر می کشد و فصل های پنجم تا هفتم به پیشرفت های زیرساختی، صنعتی و معنوی پرداخته

صعود چهل ساله» کتابی است به همت «سید محمدحسین راجی»، که در آن «مروری بر دستاوردهای چهل ساله انقلاب اسلامی بر اساس آمارهای بین المللی» صورت گرفته است. این کتاب که نتیجه ی بیش از هفده هزار ساعت مطالعه ی هدفمند از جانب هفتاد نخبه ی دانشگاهی و حوزوی است، مطالبی را ارائه می کند که هر ایرانی مسلمان و انقلابی را سرشار از حس غرور خواهد کرد.

از خصایص کتاب «صعود چهل ساله» می توان به تمرکز آن بر فعالیت های صورت گرفته بعد از انقلاب، آشنا نمودن خواننده با دستاوردهای ارزنده ی انقلاب اسلامی، بهره گیری از آمارهای دقیق، فنی و علمی بین المللی برای ارائه ی کارها، مقایسات دقیق و موشکافانه ی اقدامات صورت گرفته قبل و بعد از انقلاب و به طور کلی معارفه ی همه

سوره رعد، آیه ۱۱ **إِنَّ اللَّهَ**

لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ

حَتَّىٰ يُغَيِّرَ وَا

مَابِأَنفُسِهِمْ

خداوند حال قومی را تغییر نمی دهد،
تا آنان حال خود را تغییر دهند.

